

BOGANMELDELSER.

Sociale Studier i dansk Historie efter 1857. (Studier fra Institutet for Historie og Samfundsøkonomi I.) Under Redaktion af POVL ENGELSTOFT og HANS JENSEN. København 1930. 191 Sider.

Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmaalets Historie i Danmark fra 1864 til 1900. (Skrifter udgivet af I. I. H. og S. II.) Samme Redaktion. København 1931. 424 Sider.

Disse Afhandlinger er et værdifuldt Led i det fortjenstfulde Arbejde, Institutet har paabegyndt for at udforske vor økonomiske og sociale Historie i de sidste Menneskealdre. Det første Skrift bestaar af 9 smaa Afhandlinger udarbejdet af historiske og statsvidenskabelige Studerende og alle grupperende sig om Arbejderspørgsmaalet i sidste Halvdel af Aarhundredet. I Forordet oplyses, at Afhandlingerne er blevet til under Former, der nærmede sig dels Laboratorieøvelsen, dels Studiekredsen. Der er i disse Afhandlinger fremdraget et betydeligt Stof til Belysning af denne Periodes sociale Historie. I Forordet udtaler Redaktionen, at Afhandlingerne ikke maa betragtes som udtømmende Behandlinger af de paagældende Emner — hvad de heller ikke er; men samtidig udtales, at de dog alle kommer Problemerne noget nærmere paa Livet end hidtil sket i Litteraturen, og at de formentlig vil kunne tjene baade til Oplysning om og Vækkelse af Interessen for socialhistoriske Spørgsmaal. Og i denne Formodning maa der sikkert gives Redaktionen Ret.

Det andet Skrift falder i to Afsnit. I det første Afsnit giver Magister Hans Jensen en Udredning af Landarbejderspørgsmaalets Udvikling i Danmark fra ca. 1870 til ca. 1900. Forfatteren belyser, hvorledes dette Spørgsmaal i Løbet af disse Aar skifter Karakter. I 70erne er det afgørende for Problemets Stilling, at der stadig er foregaaet en Vækst i Antallet af Arbejdssøgende indenfor Landbruget. Der findes paa denne Tid et stort og sørgeligt stillet Proletariat paa Landet, og dettes Vilkaar og Vækst gav Anledning til alvorlige Bekymringer.

BOGANMELDELSER.

Sociale Studier i dansk Historie efter 1857. (Studier fra Institutet for Historie og Samfundsøkonomi I.) Under Redaktion af POVL ENGELSTOFT og HANS JENSEN. København 1930. 191 Sider.

Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmaalets Historie i Danmark fra 1864 til 1900. (Skrifter udgivet af I. I. H. og S. II.) Samme Redaktion. København 1931. 424 Sider.

Disse Afhandlinger er et værdifuldt Led i det fortjenstfulde Arbejde, Institutet har paabegyndt for at udforske vor økonomiske og sociale Historie i de sidste Menneskealdre. Det første Skrift bestaar af 9 smaa Afhandlinger udarbejdet af historiske og statsvidenskabelige Studerende og alle grupperende sig om Arbejderspørgsmaalet i sidste Halvdal af Aarhundredet. I Forordet oplyses, at Afhandlingerne er blevet til under Former, der nærmede sig dels Laboratorieøvelsen, dels Studiekredsen. Der er i disse Afhandlinger fremdraget et betydeligt Stof til Belysning af denne Periodes sociale Historie. I Forordet udtaler Redaktionen, at Afhandlingerne ikke maa betragtes som udtømmende Behandlinger af de paagældende Emner — hvad de heller ikke er; men samtidig udtales, at de dog alle kommer Problemerne noget nærmere paa Livet end hidtil sket i Litteraturen, og at de formentlig vil kunne tjene baade til Oplysning om og Vækkelse af Interessen for socialhistoriske Spørgsmaal. Og i denne Formodning maa der sikkert gives Redaktionen Ret.

Det andet Skrift falder i to Afsnit. I det første Afsnit giver Magister Hans Jensen en Udredning af Landarbejderspørgsmaalets Udvikling i Danmark fra ca. 1870 til ca. 1900. Forfatteren belyser, hvorledes dette Spørgsmaal i Løbet af disse Aar skifter Karakter. I 70erne er det afgørende for Problemets Stilling, at der stadig er foregaaet en Vækst i Antallet af Arbejdssøgende indenfor Landbruget. Der findes paa denne Tid et stort og sørgeligt stillet Proletariat paa Landet, og dettes Vilkaar og Vækst gav Anledning til alvorlige Bekymringer.

Samtidig er Landbrugets Konjunkturer de besiddende gunstig, saaledes at Klasseskellene skærpes. Landarbejderproblemet er da for Samtiden — ogsaa for Arbejdsgiverne — et Spørgsmaal om at skaffe lønnende Arbejde. Men under Indflydelse af de følgende Aars voldsomme Bortvandring fra Landdistrikterne er Arbejdsgiverne allerede inden 90erne optaget af Bestræbelser for at fastholde Arbejdskraften ved Landbruget. Ønskerne herom — politisk fortrinsvis repræsenteret af Højre — og de sociale Bestræbelser — navnlig hos Dele af Venstre — for at skaffe Underklassen paa Landet en nogenlunde betrygget Eksistens forbindes med begge Partiers Frygt for at Landarbejderne skal lade sig lokke af Socialisterne. Og i 1899 vedtoges Loven om Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere.

I den anden Afhandling i samme Afsnit: Organisationsforsøg blandt Landarbejderne har cand. mag. Georg Nørregaard (under Medvirkning af Hans Jensen) givet en Oversigt over de mange og mangeartede Foreninger — i Reglen helt eller delvis ledede af Mænd udenfor Arbejderklassen — der i samme Periode har tumlet med de sociale Problemer paa Landet.

Bogens andet Afsnit bestaar af 4 Afhandlinger af cand. mag. Henry Bruun (ifl. Indledningen udarbejdet under stadigt Tilsyn af og i Samarbejde med cand. mag. Povl Engelstoft). Forfatteren giver først en summarisk Oversigt over de københavnske Fagforeninger, der har eksisteret i Tiden 1869—1900 og en Bibliografi over Fagforeningsfestskrifter. Der gives dernæst en Fremstilling af Fagbevægelsens Brydningstid (1871—73); i denne Afhandling paavises, at Socialismen kun har spillet en forholdsvis ringe Rolle for Lønbevægelserne i 1871—72, idet disse ledes af Fagorganisationer, der overfor Internationale staar omend ingenlunde fjendtligt saa dog ganske uafhængigt. Først Internationales Opløsning giver Anledning til en socialistisk Aktivitet indenfor Fagforeningerne og en Indpodning af de socialistiske Ideer paa Fagbevægelsen. I den sidste Afhandling: Arbejdsgiverforeninger i Danmark 1862—98 gives en Udredning af disse Organisationers Udvikling eller Nydannelse, og Forfatteren belyser, hvorledes Arbejdsgiverne — formodentlig bl. a. under Indflydelse af deres Ulyst til at betragte Arbejdsforholdet under en kollektiv Synsvinkel — kun nølende og modstræbende udvikler Organisationer, hvis Formaal det bliver at danne Modvægt mod Fagforeningerne.

Knud Dalgaard.